

поставлене запитання, тому виключати експерта із процесу дослідження, а головне, формулювання висновку не вартє. Моделюючи роботу головного мозку, штучний інтелект, так само як і людина, може припускатися помилок. Тому при його використанні в судово-експертній діяльності необхідно розв'язати питання про відповідальність судового експерта в ситуації, коли система припускається помилки. Яким би досконалим не був штучний інтелект, принцип персональної відповідальності судового експерта за результати проведеного дослідження скасовувати не потрібно. Штучний інтелект можна представити як допоміжний засіб розв'язання завдань, що стоять перед судовим експертом у конкретній ситуації.

Трансформаційні перетворення, що відбуваються у світі під впливом глобалізації та цифровізації суспільних процесів, роблять неминучим подальше удосконалення, запровадження та використання технологій штучного інтелекту. Ті установи та організації, які вчасно відреагують на нові виклики сьогодення та якнайшвидше реалізують у своїй діяльності завдання

з широкого використання методів, технологій та інструментів штучного інтелекту, зможуть гарантувати собі передові місця.

Перелік джерел посилання

1. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 р. № 1556-р (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.03.2023).
2. European Parliament resolution with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL))' (European Parliament, 16 February 2017). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017IP0051&rid=9> (дата звернення: 14.03.2023).
3. Кривицький Ю. В. Штучний інтелект як інструмент правової реформи: потенціал, тенденції та перспективи. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 2 (119) DOI: 10.33270/01211192.90 (дата звернення: 14.03.2023).

Правова основа здійснення судової експертизи в Україні

Вікторія Маруніч,

Закарпатський НДЕКЦ МВС України, м. Ужгород, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9445-3945>, e-mail: vikismail@ukr.net

Досліджено та проаналізовано законодавство України у сфері судово-експертної діяльності.

Ключові слова: судова експертиза; докази; експерт; науково-дослідна установа; судово-експертна діяльність; державне регулювання.

The legal basis for implementing forensic examination in Ukraine

Viktoriia Marunych

Ukrainian legislation in the field of forensic expert activity have been studied and analyzed.

Keywords: forensic examination; evidence; forensic expert; research institution; forensic expert activity; state regulation.

Нормативно-правове регулювання судово-експертної діяльності в Україні протягом останніх років здійснювалося досить системно і динамічно. Паралельно з реформуванням судочинства в Україні відбуваються зміни в системі експертного забезпечення. На черзі реформування процесуального законодавства та правове регулювання судово-експертної діяльності.

Судова експертиза — це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять

інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду [1].

Варто звернути увагу й на інше тлумачення поняття судової експертизи. Деякі науковці вважають, що судова експертиза — це самостійна процесуальна форма перевірки доказів, які вже мають місце, а також отримання нових.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про судову експертизу», судово-експертну діяльність в Україні здійснюють державні спеціалізовані

установи, а також (у випадках і на умовах, визначених цим Законом) судові експерти, які не є працівниками зазначених установ.

До державних спеціалізованих установ (відповідно до чинного законодавства) належать: науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України; науково-дослідні установи судових експертиз, судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України; експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України [2, с. 745].

Правові основи організації і проведення судових експертиз в Україні визначено системою нормативних актів, до яких належать: Конституція України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кодекс адміністративного судочинства України, Митний кодекс України, Закон України «Про судову експертизу», Закон України «Про виконавче провадження», міжнародні договори й угоди про взаємну правову допомогу і співробітництво; відомчі інструкції (зокрема, Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, Інструкція про проведення судово-медичної експертизи, Порядок проведення судово-психіатричної експертизи та ін.) [3].

Виключно державні спеціалізовані установи здійснюють судово-експертну діяльність, пов'язану з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз.

Практика застосування Закону «Про судову експертизу» як основоположного правового регулятора відносин у сфері судово-експертної діяльності підтвердила його необхідність та важливість. За час, що минув із моменту набуття ним чинності, більшість його положень не втратила своєї актуальності, проте з часом виявилось

чимало проблем, вирішення яких потребує системного вдосконалення та уточнення нормативно-правової бази, що регулює судово-експертну діяльність, передусім шляхом внесення досить істотних змін і доповнень до зазначеного Закону. Загалом законодавство, яке регулює судово-експертну діяльність України, можна назвати судово-експертним законодавством, а систему норм права, що регулює судово-експертну діяльність в Україні,— судово-експертним правом України [2].

Слід зазначити, що під час здійснення судово-експертної діяльності водночас із правовими нормами діють також норми суспільної моралі, які в цій сфері можуть бути узагальнені як певний «Кодекс етики судових експертів України» [1].

Отже, проведення в Україні судово-правової реформи спонукає до реформування інституту судової експертизи та його вдосконалення з метою уніфікації організаційних форм і методологічних засад різних видів експертних досліджень з урахуванням міжнародного досвіду.

До того ж судово-експертна діяльність вимагає свого впорядкування відповідно до Преамбули Закону України «Про судову експертизу»: засади судово-експертної діяльності мають забезпечувати правосуддя незалежною, кваліфікованою і об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки і техніки.

Перелік джерел посилання

1. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ (зі змін. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
2. Сегай М. Я. Судова експертологія — наука про судово-експертну діяльність. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 2. С. 740—762.
3. Форіс Ю. Б., Колонюк В. П. Правове регулювання та організація судово-експертної діяльності. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі : мат-ли міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 09.12.2016). Київ, 2016. С. 225—227.